№ 31 —ՓԻԱՆ ԵՒ ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինն է 10 ռուբլի։
վեց ամսուանը՝ 5 ռ., երեք ամսուանը՝ 3 ռ., ամիսը 1 ռ.։
Առանձին համարներով իւրաքանչիւրը 5 կոպէկ։

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի կիւրակի եւ սուրբ օրերից առաւօտեան 11—2 ժամը կէսօրից յետոյ։

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի խմբագրութեան հետեւեալ հասցէով. Въ редакцію газеты «Меру Айастани», въ Тифлисъ, կամ Rédaction de «Meghou Haïastani» à Tiflis (Caucase).

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՈՒՐԲԱԹ, 25 ՄԱՐՏԻ 1883

Խմբագրութեանս ուղղած թէ՛ յօդուածները եւ թէ՛ նամակները պէտք է ուղղակի դրուած լինին պրոպ. ստորագրութեամբ եւ հասցէով։ Խմբագրութիւնը կարող է փոփոխել, ուղղել եւ կրճատել յօդուածները։ Խմբագրութիւնը իւր վերայ չէ առնում յետ ուղարկել յօդուածները եւ պահում է երկու ամիս վինչեւ ցպահանջ։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են ամեն մի բառի 2 կոպ.։ Յայտարարութիւնները ընդունվում են հայերէն եւ օտար լեզուներով։ Յայտարարութիւններն ընդունվում են խմբագրատանը, «Կովկաս» հիւրանոցի տակ պ. Ե. Տէր-Յովսէփեանի ծխախոտի խանութում եւ պ. Շահվերդեանի պավիլիօնում։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մամուլի ժողովրդական մարդիկը։
Ազգայինք. — Թղթակցութիւններ Մեծ-Ղարաքիլիսից, Աւէտ քահ. Դրօպօվից, Ախալքալաքից.—Նամակ խմբագրին։
Քաղաքական. — Քաղաքական լուրեր։
Մանր լուրեր։
Յայտարարութիւններ։
Բանասիրական.—Մատենախօսութիւն։

ԹԻՖԼԻՍ, 25 ՄԱՐՏԻ 1883 Թ.

ՄԱՄՈՒԼԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՄԱՐԴԻԿԸ.

Առաջինք գնում, յետ գնալու ամենեւին միտք չունինք։ Տգիտութիւնը եւ դրա ներկայացուցիչ ամբոխը չի կարող մի ժողովրդի առաջնորդն լինել, եթէ չեն կամենում ժողովուրդը խաւարի մէջ պահել, եթէ չեն ձգտում մի շարժումն անել դէպի յետ... Գիտութիւնը եւ նրա զաւիրները, զարգացած, բարձր կրթութեան եւ ուսումն ստացած, խելօք մարդիկ միայն կարող են ժողովրդին առաջնորդել, նրան լուսաւորութեան, քաղաքակրթութեան ասպարէզների վերայ բարձրացնել։ Մամուլն չի կարող զեկավարել ամբոխը... սրանք տարրական ճշմարտութիւններ են եւ բացատրութեան անկարօտ։ Բայց մեր մամուլի բռնած ընթացքը այսօր մի սարսռելի պատկեր է ներկայացնում։ Տարինների ընթացքում մեր ազգի հանդէպ մամուլը այն հնարաւորին է հասել, որ կարծես թէ այն հայը ամենից աւելի անպէտք է, ոգտ է, որը ուսում է ստացել, եւ այն հայը աւելի հասկացող եւ պիտանի է, որը ուսում չունի։ Դիպլոմը կատակի առարկայ է դառել, եւ կարծես թէ դիպլոմ ունենալը մի պակասութիւն լինի... այսօր մեր մէջը ամենից համարձակ խօսողը, ամենից մեծ վճիռներ կարդացողը թէ՛ գիտութիւնների եւ թէ՛ նրան աշակերտների վերայ ամենատգէտները, համբաւներն են։ Մեզնում ծաղրում են անարժանաւորութիւնը, որովհետեւ համալսարանական է, միւսին չափազանց գովում են արժանաւորութիւնը, որովհետեւ ուսում չէ ստացել։ Եւ չեն կամենում տեսնել, որ համալսարանը այդպէս մեզ չունի, այլ մեղաւորը անընդունակութիւնն է, որ անկարող է եղել բան սովորելու։ Իսկ միւսին տգիտութիւնը չէ չափազանց գովաբանքի պատճառը, այլ բնածին քանքարը։ Բայց որովհետեւ անկարելի է ընդունել, որ մի ժողովրդի մէջ հէնց ուսումի գործադրողներն անընդունակներն են եւ տգիտութեան մէջ միայողները քանքարներն են, հետեւաբար ուսումն ստացած դասը միշտ բարձր է միայոցից։ Մանաւանդ հայերի մէջ, որ արտաքոյ կարգի ընդունակութիւններ չեն երեւում, եւ ինքնուս աշխատութեամբ վեր ձգտողն էլ շատ առաջ չէ գնում։ Բայց քանի՞ տարի է, որ ամենից աւելի ազգի հանդէպ մամուլը աշխատում է համալսարանականների անունը կտրել եւ դրանց տեղը «ժողովրդական» մարդիկ դնել։ կարծես թէ համալսարանականներն տոր երկրից լինին գալիս, միւնոյն ժողովրդից չեն։ Եւ ի՞նչ կարող է յայտնի պայմաններում, արեւելեան կեանքում լինն իրեն թողած հայ ժողովուրդը, ամրոխը արտադրել, բացի սարսուռ եւ շողոքորթ անհատներից, որոնց շատ անգամ նոյն իսկ բարձր ուսումը, համալսարանը չեն կարողանում փոխել, եւ դրանք վերադառնալով՝ «ժողովրդական» մարդիկների պէտք ունին։

Եւ հասկանալի է թէ ինչո՞ւ «ժողովրդական» մարդիկ պիտի օգնեն դրանց արդելքներ դնելու ճշմարիտ յառաջադիմական շարժման դէմ, որ սրանք ոտքի վերայ կանգնած ճնան, այլապէս կարող էին շարժման տակն ընկնել եւ անհետանալ։

Եւ այս «ժողովրդական» մարդիկը ի՞նչպէս էլ լաւ, եռանդով եւ կանոնաւոր հայհոյել պիտին... է՛լ չենք հասկանում թէ սրանց վերայ գարմանանք, որ իրենք էլ չը գիտեն թէ ո՞ւմն են հայհոյում եւ ի՞նչն կամենում, թէ այն փարիսեցիների վերայ, որոնք գիտութիւնը արհեստն են շինել, իսկ բարոյականութիւնը հագուստ, որի ձևը փոփոխում են տեղին յարմար, եւ գաղտնի քաջալերում ազգային ամեն տգիտութիւն, ամեն սնապարծութիւն, ամեն ոտնակոխ անելու ոգի, ամեն ստրկական հոգի, ամեն ինքնահաւանութիւն, ամեն ինքնագոհութիւն, ամեն ինքնամոռացութիւն, ամեն ինքնասիրութիւն, ամեն ինքնավստահութիւն, ամեն ինքնակամութիւն, ամեն ինքնագլխութիւն, ամեն ինքնակալութիւն, ամեն ինքնահպատակութիւն, ամեն ինքնաստորացութիւն, ամեն ինքնաստորակոտնութիւն, ամեն ինքնաստորակոտնակոխութիւն, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալու, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուց, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցից, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցս, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդք, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդ, ամեն ինքնաստորակոտնակոխանալուցիցսդքդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ

ՎԱՂՈՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐ ՊԵՆԻ Հ ԱՅՆՊԱ

№ 31

ՎԱՂՈՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐ ՊԵՆԻ Հ ԱՅՆՊԱ

№ 31

ՎԱՂՈՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐ ՊԵՆԻ Հ ԱՅՆՊԱ

№ 31

ՎԱՂՈՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐ ՊԵՆԻ Հ ԱՅՆՊԱ

№ 31

խատութեան մասին այս դէպքում, որը բնիկների միջից լինելով նոյն իսկ ինքը եռանդուն զգայմունքով սկսեց այդ սուրբ նպատակի համար փողի հանգանակութիւն բաց անել ստորագրութեամբ, որպիսի միջոցաւ յաջողվեցաւ նրան ժողովել բաւականին մեծ գումար, գնելով այդ ցանկալի նպատակի համար ժողովրդեան կողմից ջերմ համակրողներ, որոնցից իւրաքանչիւրը նրա իրագործման համար չէր պատրաստ քսել մի փոքր լոմայ նշանակութեամբ գանձանակում: Չապիւ թէ կարողացան մի շարք բարձրացնել գետնից գումարուած փողով, նորից դրամական ոյժը սպառեցաւ ու այլևս չը կարողացան շարունակել շինութիւնը: Բաւականին երկար ժամանակ է անցել, բայց ոչոք ուշադրութիւն չի դարձնում այդ ուսումնարանների շինութեան վերայ: Գանք այն երիտասարդին հետևեալ հարցմունքով ինչ է պատճառը իրա անշարժութեանը և լռութեանը, գործը սկսել ամենքն էլ կարող են, բայց նրան պէտք է աւարտել, եթէ նա պատասխան տայ, թէ միջոց չը կայ, մենք համեստութեամբ կասենք, որ այդ նպատակի իրագործման համար ամեն մի հայ, որը եթէ գգայմունքից զուրկ չէ, ուրախութեամբ կը նպաստէ, իմ կարծիքով մեծ ամոթ է սկսած գործը չը շարունակել, ժողովուրդն էլ դարձեալ միևնոյն է նա չէ փոխվել, միայն գործող է հարկաւոր:

Վերջացնելով մեր նամակը, յայտնինք, որ Ալէքսանդրօպոլու հայ հասարակութիւնը ներկայ թուականում ըստ իւր ջերմեռանդութեան կը նպաստի դրամական միջոցաւ ի կատար ածելու վերոյիշեալ եկեղեցու շինութեան կիսատը, միևնոյն միջոցին այդ եկեղեցու հիւսիսային կողմում գտնված նորոգ կառուցանելի դըպրոցի կիսատ շինութիւնը աւարտելու հաւատացած լինելով, որ եկեղեցու նեցուկը դպրոցն է:

Ա. Սանոյեանց.

ԱԽԱԼՔԱԼԱՔ.

11 մարտի.

Գապէթաճի ադայ: Մեր ղալայչի Մարքար ադբօրէն իմացել եմ որ գապէթիտ մէջ դրես կը մեզիպէաներուն ալ մասլահաթը: Ես ատոից ումուտ առնելով պաշտպանի ձգմզել:

Խուրկումեցի ձկոտ բերաններէն վախայ, էկայ բերդը (Ախալքալաք) օմրս ատեղ լաւ անցնելու: Մեր գեղին հանբան ըլլելով, ես ալ ատեղ պաշտպանի Ախալքալակու հանբանարուն հետ գոնուշմիշ ըլլել, — Ջամալնոց քօրթ ցակային, Ղամա Տարթ կըրպոյին, Սադր Արդիւնոց Խլին և այլն:

Ես առանձնապար հալօքս ատոնց խելքին զարմացայ Ճեսայի. ամեն բանի մէջ զըլխին, մատ պուլանմիշ կենին, սադին զրցին, սօլին զրցին, ջուր աւազ դասրեցնին կը:

Սադ քաղաքը ատոնց խելքին կաշէ կը: Գիտես թէ ալամ աշխարքի խելացի Գաւիթներըն են: Թէ օր մէկին հետ գէշացան, Թարս աչէցին, Թը չը ան մարդը փչանայ կը: Ջենաց ատոր արդայով սիւրկիւն կինեն կը:

Անօրը մեր վրժպետին մէկը ատ մեր հարքրին «ճոթադած բերիններ» էր ըսել: Ատօր հախէն պէտք էր գալ: Շատ դիւշումմիշ էղանք, գաֆայ տըրաքեցուցինք, տրիցատկայ էր որ կօնծեցինք Թէ ինչդ ատոր հախէն գանք:

Ատ հատաղին էր ըռաստ էկան մեզի ստուածք չօպօպը դարմանեց ի տէր-Մլէն: Ատոնց մէկ-մէկ հատ խըմ-ցուցինք Թէ չէ գազը գլխները Թըռաւ, արթզ ատարմ քհատարմ մէյտան էկաւ: Ատոնք ալ վախտվը վրժպետ էին հիմի փայտոստ եղած են: Ատոնք ըսին, — այ ախմախներ, ինչ ատքան գարդ կենէք կը, երիւսիս ձեռքն ալ զալամը դողայ կը, վօրանն ուզենանք գատցնենք կը. արիք ատոր, բիտճունիս դիւշճին վերայ մէ արգամ զրինք տանք Թեմ. վեր.:

— Է ի՞նչ պատճառ տանք:

Վար զարկինք վեր զարկինք բան մը չը գտանք:

— Է արիք գրինք Թէ մեր սաղ հասարակութիւնը ատ հարիճին չէ ուզե, մենք շատ պռիչիներ ունինք հմը չենք ըսէ, Թէ օր ատօր վարժատնէն չը վռնտէք մեր տղաքը, տղոչկներըը գուս կը հանինք, վարժատները գոյնք: Ատ ուճուզով խնդիրը սարքեցինք և պաշկայցինք ձեռք քաշել տալ մեր տղոցը, բարեկաճեռուս, համիսօնիներուս, ազգականներուս, խնամիներուս և խնամիներուս խնամիներուն: Մեր համքրէն գուս ալ մէ քանիսին ձեռք քաշել տվինք, խոփեցինք Թէ Թեմ. վերատեսչին է խնդիրը, օր մեզի զրկէ փիլիսօփաներ, մեր վարժատունը ճեմարան պառնայ: Ատ միամիտներն ալ խնալներէն ձեռք քաշեցին:

Հըմը գապէթաճի ադայ, մէ խօստովանըըմ ըսիմ, մարդու չ'ըսես, վեօվ ձեռք քաշեց ատ խնդրուն տրադայ չունի վարժատանը, ու մէմ ալ շատերս վարժատան փարայ ենք տալիք չենք տայ:

Ապէս մէ էրկու խնդիրմալ գըրեցինք պլաղօչինին վրա և սարկատքին վերայ: Թէ օր աս խնդիրներս առաջ գնայ, գապէթաճի ադայ, անվախտը տեսնես կը քաղաքը տակու-վրայ կինինք Թէ չէ, հըլը եավաշ, օրը գայ բարին հետը:

Շատ բարևս յիշէ Ղալայչի Մարքար ադբօրս, Թէ օր ատտեղանը աւադայ կը պտտի գործ չունի, Թող գայ ատեղ անքան ղալայելու բան կայ օր, տասը տարի օր ղալայէ չի պրծնի: Ատտեղաց ղալայչիք լաւ չեն ղալայէ:

Գապէթաճի ադայ, Թէ որ աս գրածիս հաւանիս կը ատոից էտև ամեն վախտ քեզի հետ գոնուշմիշ ղալմ կը և ինչ օր ըլլի քեզի խոստովանիմ կը:

Մնամ խոնարհ ծառայ խուրկումեցի.

Օհան-ամի.

ՑԱՐԴՈՑ ԽՄԲԱԳԻՐ.

Իմ և վեց ընկերներիս կողմից «Մեղուի» խմբագրութեանը ուղարկած նամակում հանդերձ վախտուն և հինգ ռուբլով, որ առանց տպուելու յանձնուած է «Հայու-հեաց Բարեգործական ընկերութեանը», բանականին պարզ և որոշ կերպիւ յիշուած է, Թէ այդ վախտուն և հինգ ռուբլին 1876—1877 Թուականներում ժողովուած է ևդել յօգուտ Թիֆլիսի էքսարոր հայ ուսանողների և Թէ այդ ընկերութեան գործը, որի ինիցիատորը հանգուցեալ Ցովսէփ Տէր-Ցարութիւնեանցն էր, մենք անդամներս զանազան հանգամանքներից ստիպուած անկարող լինելով շարունակել՝ վճռեցինք վերջ տալ այդ ընկերութեանը և ժողովուած գումարը յատկացնել «Հայու-հեաց Բարեգործական ընկերութեանը» և այդ հիման վերայ խնդրած էինք հրատարակել նամակը ի միամտութիւն նուիրատուների:

Ուրեմն «Հայու-հեաց Բարեգ. ընկ.» վարչութիւնը «Մեղուի» № 16 աղաւաղած է հրատարակել իրողութիւնը, յիշեալ վախտուն և հինգ ռուբլին ընդունելով, իբր Թէ իմ և ընկերներիս կողմից, քանի որ դա նուիրատուութեամբ է ժողովուած և հետևապէս հասարակութեան փող է:

Ի գիմաց ընկերներիս՝

Սիմէօն Գուլամիրեանց.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մարիտ. — Մօսկվայում Թագադրութեան հանդէսին Սպանիայի Թագաւորի ներկայացուցիչը կը լինի դուքս Մօնպանսիէն (Ֆրանսիական Լուի Ֆիլիպ օրլէան տանից Թագաւորի որդին, որ սպանիական արքայազնի վերայ պըսակուելով Ֆրանսիայից հեռացել է, դրա եղբայրներն են օրլէանական պըրինցները Ֆրանսիայում),

— Կօպէն-Հագէն: — Այդ տեղ տեղի ունեցաւ գաղտնի ժողով գերմանական սօցիալականների, որին մասնակցեցին գերմանական պարլամէնտի տասը անդամներ. վճռուած է կառուցել դրամագլխի և Բիզմարկի պետական սօցիալականութեան դէմ առանց յեղափոխական միջոցներին դիմելու. Գրոսթիւններ են ստացուել ռուսական և ֆրանսիական սօցիալականներից.

— Հռոմում տիեզերահռչակ նկարիչ Ռափայէլի մահուան չորս հարիւր տարուայ տարեդարձը փառաւորապէս կատարուեցաւ. Պանթէօնում հանդէսը սկսելուց առաջ եկաւ Թագաւորը իր ընտանիքով, Բաւարիայի դեսպանը իրըև ներկայացուցիչ Բաւարիայի Թագաւորի, պաշտօնեաներ, դիպլօմատներ և այլն.

Իտալական պատգամաւորների ժողովում արտաքին գործերի պաշտօնեան ի միջի այլոց խոստութեամբ յանդիմանեց «Irridente» կուսակցութեան, որը ձգտում է Աւստրիայի ձեռքում գըտնուած իտալական հողերը գրաւելու.— «Ներանք, որոնք մտածում են—ասեց

սուեցաւ: «Շուն, արջ, կատու» երկուսանք ատուած բառերին յաջորդեց Ֆահրատի «մերկացրած խէնջարը»: Կարօն ու Ասլանը մէջ մտան և չը Թոյլ տուին, որ չունն ու կատուն մէկմէկ «ճանկըռտեն», խածխծեն: Բարեբաղդաբար (ուզումէի ասել դիտմամբ) այդ խօսքերի ու խէնջարների կռուի ժամանակ միւօրդ Ալվն և միւռդի Մարօն երիտասարդների առաջից գնում էին, բաւականին հեռաւորութեամբ, որպէսզի ոչ նրանց ձայները լսեն, ոչ խէնջարները տեսնեն (192—193): Մօտեցան Հասօի ագարակին: «Գիշերից բաւական անցել էր» Ալվն և Մարօն գնացին իրանց տուն, իսկ միւսները մնացին Հասօի ագարակում: Այնտեղ նրանք լաւ կերան, լաւ էլ կոնծեցին, կոնծաբանութիւնը, ի հարկէ, առանց երգի չ'եղաւ. Թէ solo և Թէ վօօրով» երգեր երգում էին (ափսո, որ այդ երգերից ոչ մէկին էլ դուս չէ բերած պ. Րաֆֆին): Ի տալական առածը ասում է, ընթերցող, որ նչմարտութիւնը գինու մէջն է: Ես էլ էլ ասում եմ, որ գինու մէջն է և հաւատիւն, ռամիկների մէջ, իսկ լուսաւորեալների մէջ... ազգասիրութիւն, այսինքն ճառաբանութիւն: Գինու ազդեցութեան տակ Ֆահրատն ու Սագօն հաչտուեցան: Կարօն էլ «խիստ հանդարտ և ծանր եղանակով (արդեօք վառ ձայնով Թէ չորրորդով) կարգաց մի փոքրիկ (այնքան փոքրիկ) ճառ» (եր. 197), որը միջադիր գլուխ բռնում է ամբողջ չորս ու կէս էջ: Կարօյի «իօսքերը, որոնք այնպէս ազդու և զօրեղ կերպով դուրս էին հոսում, (հոսող խօսքեր?) մինչ այն աստիճան ներգործեցին Ֆահրատի վերայ, որ մինչև այսօր չէ մոռացել, Թէև այն օրից անցել է յիսուն տարի, այո, յիսուն տարի» (եր. 197).

Կարօյի ճառը վերջացաւ: Մեր լօռի ազգասէրները, ընթերցող, իրանց ձեռքի բաժակները երկիւղածութեամբ ամօյի կենացը դատարկեցին և վեր կացան քնելու.

***

Ֆահրատի քունը չը տարաւ. պատանին դուրս եկաւ և սկսաւ տաղաւարի չուրջը չրջել: Ցետոյ երբ քունը եկաւ, մտաւ տաղաւարի մէջ և նոյնպէս քնեցաւ: Այդ գիշերը Ֆահրատը մի երազ տեսաւ: Սօլա գետի հեղեղատը յորդացել էր և ողողում ամեն բան, հայրենի տուն, ազգականներ ու բարեկամներ. Կարօն, Ասլանը, Սագօն, Նիգարը, Մարիամն ու Մաքթաղը ջրի վերայ տարուբերվում էին, վերջիններս օգնելու համար Ֆահրատը ինքն իրան գետը ձգեց, բայց չը կարողացաւ իրան սիրելիներին փրկել. Յանկարծ, (ուշ այս յանկարծները) ազատարար հրեշտակների նման, Ֆահրատին օգնութեան հասան Մարօն և Սօնան, բայց արդէն ուշ էր. խեղճ Ֆահրատը արդէն ընկղմուած էր.

Ֆահրատը զարթնեցաւ. Նրա կողքին կանգնած էր Կարօն, որ լսել էր նրա զառանցանքները. Կարօն Ֆահրատին խորհուրդ տուեց առժամանակ, մինչև կազդուրուելը. որսորդի տանը մնալ, իսկ ինքը, ընկերներով գնալու էին աս. Բարգուղիմէոս առաքեալի վանքը մի գործի համար». Ֆահրատը մնաց, միւսները գնացին.

***

Ընկերներին ճամբու դնելով Ֆահրատը այցելեց Հասօի ագարակը: Այնտեղ նա լսեց «էշի փալանի» (Հասօյի) կարծիքները «աշխատանքի և հողի» մասին. (եր. 210—220).

Ցետոյ Ֆարամուշխանայի նորընտիր անդամը (Ֆահրատը) որսորդի տունը դարձաւ, և դարձաւ ամի նեղ չափովս: Նա յօգնած էր և էլ մատանջուած էր. Մի «խումբ ծառերի» տակ Ֆահրատը նստեց «աղատ չունչ քաշելուց. Յանկարծ (էլի յանկարծ) մի ձայն լսուեցաւ. Ֆահրատը սոսկաց. տեսնում է ծառի բունի եաև կծկվել է մի կին, «Սատանան իւր բոլոր հրէշաւոր այլանդակութեամբ չէր կարող այնքան զարհուրելի լինել, որպէս այն մռայլոտ կերպարանքը» (եր. 222). Այդ կինը, ընթերցող, մեր ծանօթ վհուկ Սուսանն էր. Մէկմէկու ժամեցան Ֆահրատն ու Սուսանը և սկսան խօսել. «Նոյն ժամուն Սուսանը իւր նուրբ, չաղանակի կեղևի գոյն ունեցող, չրթունքներից դուրս հնչեց (հնչեցրեց) մի օտարօտի ձայն, որ աւելի նման էր թռչունների ճլվլոցին, և խօսքն ոչ այնքան հեռու վերայ կինինք Թէ չէ, հըլը եավաշ, օրը գայ բարին հետը:

Շատ բարևս յիշէ Ղալայչի Մարքար ադբօրս, Թէ օր ատտեղանը աւադայ կը պտտի գործ չունի, Թող գայ ատեղ անքան ղալայելու բան կայ օր, տասը տարի օր ղալայէ չի պրծնի: Ատտեղաց ղալայչիք լաւ չեն ղալայէ:

Գապէթաճի ադայ, Թէ որ աս գրածիս հաւանիս կը ատոից էտև ամեն վախտ քեզի հետ գոնուշմիշ ղալմ կը և ինչ օր ըլլի քեզի խոստովանիմ կը:

Մնամ խոնարհ ծառայ խուրկումեցի.

Օհան-ամի.

ՑԱՐԴՈՑ ԽՄԲԱԳԻՐ.

Իմ և վեց ընկերներիս կողմից «Մեղուի» խմբագրութեանը ուղարկած նամակում հանդերձ վախտուն և հինգ ռուբլով, որ առանց տպուելու յանձնուած է «Հայու-հեաց Բարեգործական ընկերութեանը», բանականին պարզ և որոշ կերպիւ յիշուած է, Թէ այդ վախտուն և հինգ ռուբլին 1876—1877 Թուականներում ժողովուած է ևդել յօգուտ Թիֆլիսի էքսարոր հայ ուսանողների և Թէ այդ ընկերութեան գործը, որի ինիցիատորը հանգուցեալ Ցովսէփ Տէր-Ցարութիւնեանցն էր, մենք անդամներս զանազան հանգամանքներից ստիպուած անկարող լինելով շարունակել՝ վճռեցինք վերջ տալ այդ ընկերութեանը և ժողովուած գումարը յատկացնել «Հայու-հեաց Բարեգործական ընկերութեանը» և այդ հիման վերայ խնդրած էինք հրատարակել նամակը ի միամտութիւն նուիրատուների:

Ուրեմն «Հայու-հեաց Բարեգ. ընկ.» վարչութիւնը «Մեղուի» № 16 աղաւաղած է հրատարակել իրողութիւնը, յիշեալ վախտուն և հինգ ռուբլին ընդունելով, իբր Թէ իմ և ընկերներիս կողմից, քանի որ դա նուիրատուութեամբ է ժողովուած և հետևապէս հասարակութեան փող է:

Ի գիմաց ընկերներիս՝

Սիմէօն Գուլամիրեանց.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մարիտ. — Մօսկվայում Թագադրութեան հանդէսին Սպանիայի Թագաւորի ներկայացուցիչը կը լինի դուքս Մօնպանսիէն (Ֆրանսիական Լուի Ֆիլիպ օրլէան տանից Թագաւորի որդին, որ սպանիական արքայազնի վերայ պըսակուելով Ֆրանսիայից հեռացել է, դրա եղբայրներն են օրլէանական պըրինցները Ֆրանսիայում),

— Կօպէն-Հագէն: — Այդ տեղ տեղի ունեցաւ գաղտնի ժողով գերմանական սօցիալականների, որին մասնակցեցին գերմանական պարլամէնտի տասը անդամներ. վճռուած է կառուցել դրամագլխի և Բիզմարկի պետական սօցիալականութեան դէմ առանց յեղափոխական միջոցներին դիմելու. Գրոսթիւններ են ստացուել ռուսական և ֆրանսիական սօցիալականներից.

— Հռոմում տիեզերահռչակ նկարիչ Ռափայէլի մահուան չորս հարիւր տարուայ տարեդարձը փառաւորապէս կատարուեցաւ. Պանթէօնում հանդէսը սկսելուց առաջ եկաւ Թագաւորը իր ընտանիքով, Բաւարիայի դեսպանը իրըև ներկայացուցիչ Բաւարիայի Թագաւորի, պաշտօնեաներ, դիպլօմատներ և այլն.

Իտալական պատգամաւորների ժողովում արտաքին գործերի պաշտօնեան ի միջի այլոց խոստութեամբ յանդիմանեց «Irridente» կուսակցութեան, որը ձգտում է Աւստրիայի ձեռքում գըտնուած իտալական հողերը գրաւելու.— «Ներանք, որոնք մտածում են—ասեց

ՀԱՅԿԱՆ ՀԱՐՑ

Ամսոյս 27-ին ս. Վարդանանց տաճարին մէջ տեղի ունեցաւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրութեան հանդիսաւոր պատարագը։ Ներկայ էին Ամենապատիւ Գերապայծառ Տ. Գէորգ Եպս. Տէր-Յովհաննիսեան, Ամենապատիւ Գերապայծառ Տ. Գրիգոր Եպս. Զօհրապեան, Ամենապատիւ Գերապայծառ Տ. Գրիգոր Եպս. Տէր-Յովհաննիսեան, Ամենապատիւ Գերապայծառ Տ. Գրիգոր Եպս. Տէր-Գրիգորեան, Ամենապատիւ Գերապայծառ Տ. Գրիգոր Եպս. Տէր-Ներսիս